СВОБОДА — SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК — UKRAINIAN DAILY

РІК XLVIII. Ч. 256. Джерзі Ситі, Н. Дж., пятниця, 1-го листопаду 1940. No. 256. Jersey City, N. J., Friday, November 1, 1940. VOL. XLVIII.

ТРИ ЦЕНТИ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ. ПЯТЬ ЦЕНТІВ ЗА ГРАНИЦЕЮ ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ АМЕРИКИ. Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. 4-0807. — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016. THREE CENTS IN THE UNITED STATES OF AMERICA. FIVE CENTS ELSEWHERE.

РУЗВЕЛТ ОБІЦЮЄ БІЛЬШУ ПОМІЧ АНГЛІЇ

БОСТОН. — Президент Рузвелт виголосив перед великим зібранням промову, в якій заповів, що уряд задумує в короткому часі значно побільшити поміч Англії в літаках, повзах та інших родах зброї. 12 тисяч літаків більше дістане Англія від Америки в найкоротшому часі, говорив Рузвелт. А також відповідну скількість іншої зброї. Разом Англія дістане від Америки 26 тисяч літаків. Щоб виробити ці літаки нові фабрики будуються. Крім того літаки для Англії дістануть першенство навіть перед літаками призначеними для американської армії. Зате Рузвелт обіцяв, що американський вояк не піде до якої небудь заграничної війни й Америка заховає мир. Про збільшення американської армії Рузвелт говорив, що її потрібно на те, щоб вдержати мир. Вже сама присутність її зноохотить неодного агресора зачіпати Америку, казав президент.

20,000 НОВИХ БОМБОВИКІВ.

ВАШИНГТОН. — Департамент війни поробив пляни, щоб представити їх конгресові і зажадати нових два біліони долярів на будову нових 20,000 тяжких бомбовиків. Серед тих бомбовиків чотири тисячі будуть найважчої ваги, звані „повітряними фортецями".

ВИЛКІ ПРО ОБІЦЯНКИ РУЗВЕЛТА.

БОЛТІМОР. — Вендел Вилкі виголосив перед масовим зібранням політичну промову і покпив собі з обіцянки Рузвелта не допустити Америки до війни. Вилкі нагадував, що в 1932 році, коли розійшлася чутка, що Рузвелт задумує обнизити вартість доляра і це викликало паніку серед людей, прихильники Рузвелта стягнули з ліжка хорого сенатора Картера Гласа, щоб той пішов на радіову висильню і виголосив промову та запевнив в імені Рузвелта, що ті поголоски неправдиві. Та не минуло півроку, а Рузвелт таки обнизив доляра. В той сам спосіб нині прихильники Рузвелта стягнули з Лондону Джозефа Кенедія, щоб той запевнив усіх, що Рузвелт не хоче війни. Та Рузвелт і тепер зломить обіцянку, як зломав в 1933, запевняв Вилкі.

ВИЯСНЕННЯ ДЖАНА ЛУЇСА.

ВАШИНГТОН. — На закид сенатора Вагнера, що Луїс виступив за Вилкого тому, бо той обіцяв йому посаду секретаря праці в своїм кабінеті, Луїс відповів, що це не відповідає правді. Навіть колиб Вилкі хотів йому ту посаду дати, то він не приняв би її. В минулім що посаду йому вже пропонували, але він також відмовився. Ходять чутки, що Луїс розійшовся з Рузвелтом тому, що той не хотів сповнити деяких прохань, серед них: задержання Мадена в головнім кабінеті взаємовідносин праці; спинення воєнних замовлень тим компаніям, що поламали постанови закону Вагнера, та інше.

ЮНІЙНІ ДОМАГАННЯ В ФОРТІ ДИКС.

НЮ ЙОРК. — Робітники почали вносити скарги до дотичних властей, що юнійні льокалі недопускають неюнійних робітників до праці в Форт Дикс, а жадають від них наперед вступлення до юнії та заплачення $80 вписового. Робітники, не знаючи, чи їх взагалі приймуть на роботу, а коли приймуть, чи будуть довше держати, не хочуть платити таких великих сум. Через те терплять роботи в Форті.

СОВЕТИ ВИВОЗЯТЬ „ПОЛЯКІВ".

ВАШИНГТОН. — Польська амбасада в Вашингтоні оголосила, що совєтські власти масово вивозять „польських громадян" з тих земель, які вони минулого року захопили, в глибину Сибіру, або до Казахстану. Там ті переселенці терплять страшну нужду. Їх уживають там до роблення доріг, вирубування лісів, висушування мочарів і т. п. Багато з них гине.

КОРАБЛІ ДЛЯ АРМІЇ.

ВАШИНГТОН. — Американська армія купила від приватної американської фірми корабель 13,000 тон, „Президент Рузвелт". З того корабля вона зробить транспортовий військовий корабель. Також армія забрала для себе 12 збірникових кораблів, що були в доках на укінченні. Вони мають служити армії як перевожчики газоліни для воєнних кораблів.

ПРО ЕВРОПУ.

НЮ ЙОРК. — До Ню Йорку повернув американський торговельний представник в Москві, Спенсер Вилйемс. Він про Совети не говорив нічого. Зате говорив про інші справи, а саме, що Німеччина має більше зложених харчів, ніж мала на початку війни; що Греція зединена в війні, але не видержить перед італійськими військами, які чисельніші і краще озброєні.

ЗАЯВИ БИЗНЕСМЕНІВ.

НЮ ЙОРК. — В готелі „Комодор" в Ню Йорку зібрались під наглядом американської торговельної палати чисельні бизнесмени і заявляли, що хто не вийшов на президента, вони будуть далі з ним кооперувати, щоб озброїти Америку.

ВІДГУКИ СВІТОВОЇ ВИСТАВИ В НЮ ЙОРКУ.

НЮ ЙОРК. — На зборах директорів корпорації світової вистави в Ню Йорку предложено звіт з фінансового стану корпорації й на його основі рішено, що власники бондів цеї вистави дістануть за кожного доляра, пожиченого корпорації, 39 і 2 десяті цента.

Два тижні тому корпорація рішила заплатити інвесторам по 38 і 4 десяті цента за кожний доляр, але останній тиждень був для вистави таким добрим бизнесом, що корпорація могла збільшити зворотну суму.

С. ЧЕРКАСЕНКО.

ПЕРШОГО ЛИСТОПАДУ

„Не плачте над трупами впалих борців!"
(З Гимну Боротьби)

І знов — который це вже раз? —
Зійшлися ми в одній родині,
Щоб помянуть той славний час,
Коли в офіру Батьківщині
Себе принесли кращі з нас...

У бурях дикої війни
Валились трони і держави,
Народів славнії сини
Вже розбивали кайдани
В потоках крови, в блисках слави.

І наші лицарі у бій
Ішли за Волю України:
Замаяв прапор дорогий
В огнях юнацьких буйних мрій,
В піснях червоної калини.

Але... ввесь світ повстав на нас,
Не дав загоїть навіть рани,
І хоч наш дух тоді не згас,
Та ніс уже лихий нам час
Нову неволю і кайдани.

Устав і знов упав наш Львів,
Над ним навис туман кривавий,
Покрив собою і бійців,
Вкраїни рідної синів,
Що впали там — на полі Слави.

І от що-рік, в ті самі дні,
Свої зміряємо ми сили...
Та не ридання вже — о, ні! —
Про перемогу лиш пісні
В нас викличуть святі могили...

Най мертві сплять... Неворушіть
Слізьми гіркими їх спокою:
В огневій пісні розпаліть
Свої серця в цю славну мить
Жаданням помсти, чаром бою!

Прапор борців міцніш тримай
Хто любить Волю, любі друзі,
І заповіт святий сповняй:
Не трать часу в даремній тузі
І не ридай, а здобувай!...

ДАРМА НАДІЯ НА ДОПОМОГУ З БОКУ СОВЄТІВ

САЛЬОНІКІ (Греція). — Тут курсують не потверджені ніяким вістки, що Совети вислали до Греції 134 бомбовози, ніби згідно з греціько-совєтським договором. Далі застановляються над тим, що совєтська преса передає тепер дуже точно воєнні подробиці з греціько-італійського фронту та пише, що Італія буде змушена вести там довгу і тяжку війну. До цього долучують ще й те, що совєтські військові знавці далі пишуть, що німецькі летуни не зломили британської летунської сили. З того дехто заключає, що Совети далі вагаються, та що вони допоможуть Греції й Туреччині в боротьбі з державами „осі", а вкінці самі перейдуть на сторону Великої Британії. Та справи так маються, що Москва мовчить і офіційно не каже ні одного слова, з якого можнаб таке заключати. Тому назагал переважає думка, що буде так, як написав Вірджініо Гайда, а саме, що Совети ввійдуть у ще тісніший союз з Німеччиною й Італією. Те добре знає Туреччина. І тому не їде помагати Греції.

БРИТІЙЦІ ПОМАГАЮТЬ КРАЩЕ, ЯК МОЖНА БУЛО НАДІЯТИСЬ.

САЛЬОНІКІ. — Таке заявив журналістам грецький прем'єр Метаксас з тим додатком, що та допомога буде з кожним днем збільшатись. У звязку з тим оголошено, що британська фльота замінувала вїзд до деяких грецьких заливів, що важні зо стратегічних зглядів. Британський комунікат заперечує, бультоби британські війська заняли Корфу і Крету, а потверджує, що заміновано заливи в Патрас і Коринті.

В ІТАЛІЇ ПЕВНІ, ЩО ПРИЙДЕ ДО ЗАМИРЕННЯ.

РИМ. — Італійська преса пише про італійсько-грецький конфлікт в дуже лагіднім тоні, очевидно на приказ уряду. Всюди зазначується, що це не є війна з грецьким народом, але з великою Британією. І тому треба Італії заняти деякі грецькі стратегічні місця на час війни. Преса відкликується до „хлопського розуму" греків і взиває їх, щоб не вели під натиском Англії такої війни, якої ніяк не можуть виграти. Що Італія думає серіозно про можливість скорого замирення, видно теж по тім, що вона досі не бомбардувала з літаків грецької столиці, ні грецькі пристані.

ТРЕБА НЕГАЙНО ДОПОМОГИ.

БІЛГОРОД. — Американські кореспонденти подають, що німецькі й італійські дипльоматичні кола, що є в Югославії, переконані, що війна Італії з Грецією закінчиться на протязі найблизших 48 годин, якщо Греція не дістане негайної допомоги з боку Великої Британії або Туреччини. Знову невтральні джерела подають, що Греція, лишена на власні сили, зможе держатись тільки кілька днів. Вони теж кажуть, що досі Греція такої допомоги нізвідки не дістала.

НІМЕЧЧИНА НАТИСКАЄ НА ГРЕЦІЮ.

СОФІЯ. — Німеччина відгрожується Греції, що вишле негайно велику армію проти неї, якщо вона не загодиться з Італією і не припинить війни на грецькій землі. Якщоб прийшло до замирення, то Греція мусілаб відступити негайно Італії контролю над грецькими морськими базами, зокрема над Сальонікою.

ДЕ Є БРИТІЙЦІ?

САЛЬОНІКІ. — Так питає місцеве населення, згідно з тим, що подає кореспондент часопису „Ди Ню Йорк Таймс". І каже, що досі не видно тут британської фльоти, ні британського війська. Зате мобілізація в повнім ході. Місто заповнене селянськими хлопцями, що прибули з гір, щоби боронити краю.

ЧОМУ ВИЇХАВ?

АНКАРА. — Німецький амбасадор, Франц фон Папен, був на балю і мав там довгу розмову з турецьким прем'єром, а над раном пустився в дорогу до Берліна, щоб мати побачення з Гітлером. З огляду на те, що в Греції вибухла війна, в яку властиво повинна була бути втягнена і Туреччина, поїздка Папена, в таку критичну хвилину, викликала велике зацікавлення. Кажуть, що він поїхав звітувати Гітлерови про дійсні настрої Туреччини.

ПЕТЕН ПРО РОЗМОВУ З ГІТЛЕРОМ.

ВІШІ. — Французький премієр, маршал Петен, розказав через радіо про свою розмову з канцлером Гітлером, зазначуючи на самім початку, що перебирає на себе всю відповідальність за цей крок. Казав, що історія має судити за це тільки його одного. Далі заявив, що розмова відбулась з ініціятиви Гітлера, та що не роблено на нього ніякого натиску. Ішло про „щиру співпрацю" між Францією і Німеччиною. Петенови, згідно з тим, що він заявив, розходилось про те, щоб облекшити долю французьких полонених, зменшити кошти німецької окупації та змодифікувати демаркаційну лінію. Промову закінчив Петен словами: „Ідіть за мною! Заховайте віру в вічну Францію!"

ВСЯ ВЛАДА ПЕРЕДАНА ГУБЕРНАТОРАМ.

ВІШІ. — Маршал Петен видав розпорядок, яким зніс усі ради, що були при урядах в французьких кольоніях. Усю владу сконцентровано тепер у кольоніях в руках губернатора, що є відповідальним перед французьким урядом в Віші. Кажуть, що це є скероване головно проти ген. де Голя, що веде далі війну „вільних французів" і перебуває тепер в Африці.

"SVOBODA" (UKRAINIAN DAILY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays by the Ukrainian Press and Book Company, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

Письменний текст оголошення має бути в адміністрації 48 годин перед появою числа, в котрім оголошуючий хоче мати своє оголошення.

За оголошення редакція не відповідає.

За кожду зміну адреси платиться 10 центів.

В Канади належить посилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016. 4-0807.

Адреса: "SVOBODA", P. O. Box 346, JERSEY CITY, N. J.

СПРАВЕДЛИВІ Й ПЕВНІ ПУТИ ТВОЇ...

Бічер Стов, відома не тільки в Америці, але й в цілому світі авторка повісти "Uncle Tom's Cabin", виславши своїх двох синів на американську Горожанську війну в обороні тої ідеї, яку обороняла у своїй славній повісти, написала в часі цеї війни ще й таке:

„Колиб та боротьба тривала аж доти, доки в країні не лишилось би жадної хати, деб не оплакували хоч одного мертвого; колиб змарновано всі, назбирані неоплаченою працею невільників скарби; колиб кожна крапля крови, витиснута канчуком, мала би бути викуплена ціною крови, пролитою шаблею, — то й тоді могліб ми сказати, схиливши в покорі чоло: „Справедливі і певні пути Твої, о царю святих!"

Ось ті думки насуваються у Листопадові Дні. І мимоволі питаєш себе: чи так було з українським народом у пропамятні Листопадові Дні? І чи дійсно вдержатись не було сили? Очевидно, що український нарід має тисячі арґументів, дійсно переконливих, якими можна вияснювати, що він не винен, що йому не вдалось вдержати незалежности України. І можна бути певним, що колиб українському народови знову не пощастило при новім зриві до волі, то й тоді знайдуться цілком певно важні причини, якими буде можна виправдати нове лихо. Та нам не іде про виправдування, а про те, що робити, щоб таке лихо не могло вже більше повторитись. Отже нам здається, що Бічер Стов вказує шлях, яким треба ступати тим, що вірять фанатично в якусь велику і благородну справу. А той шлях це шлях безоглядної боротьби з гнетом, насильством і рабством. Це шлях, що веде до бунту, революції й війни, до нещастя, терпінь а навіть і цілковитої руїни, якщо вони потрібні, щоб дійти до побіди ідеї. Це шлях, що буває, природно, такий тяжкий і страшний, що можна сумніватись, чи він доцільний і людський. Та в хвилях такого сумніву, коли звичайний розум не знаходить відповіди, дораджує Бічер Стов шукати відповіди в тому, чого вчить релігія, що наказує вірити, що „справедливі і певні пути Твої, о царю святих".

Український нарід Західньої України виявив дня 1. листопаду 1918 року своє право на самостійне й вільне життя у своїй власній державі своєю готовістю за ту ідею постояти зо зброєю в руках, разом з українським народом усіх інших українських земель. Та боротьба ще не скінчилась, хоч принесла українському народови вже справжнє море крови і терпінь, нову неволю і нову руїну. І ніяка людська льоґіка не дасть справжнього вияснення, чому так діється. Остає тільки віра в „справедливі й певні пути". Віра в те, що хоч текуть криваві ріки, то боротьба мусить далі продовжатись з цілою силою. І з тим відчуванням, яке було в Шевченка, коли він писав;

„Ми віруєм Твоїй силі
І Слову живому:
Встане правда, встане воля..."

ЯК ЦЕ БУЛО?

(З нагоди вшанування памяти Першого Листопаду 1918 року).

Приготування до державного перевороту в Галичині почалися у вересні 1918 року, а занявся ними гурток людей зпоміж членів Народнього Комітету, до яких належав і дехто зпоза нього; він теж дав почин до створення у Львові окремого військового комітету для організації боєвої сили. Секретар Народнього Комітету, знаючи особисто українських діячів у всіх східньо-галицьких повітах, взяв на себе обовязок скликати добірочні конференції у Львові з передових людей з кільканацяти сумежних повітів разом. Таких конференцій було кілька. Мета їх була поінформувати повітових провідників про тодішнє політичне становище та про те, щоб у найближчому часі приготовилися перебрати владу на місцях і заздалегідь підшукували відповідних людей.

Акція велася під фірмою Народнього Комітету Української Національно-Демократичної Партії, при чому **Військовий Комітет** працював конспіративно окремо.

В пятницю 18. жовтня 1918 р. президія Української Парляментарної Репрезентації скликала до Львова українських послів до австрійської державної ради з Галичини і Буковини, українських галицьких і буковинських соймових послів, українських вірителів галицького сойму, українських членів австрійської палати панів, відпоручників поодиноких українських партій з Галичини і Буковини й кількох делеґатів української львівської академічної молоді. Наради відбулися під проводом през. УПР д-ра Евгена Петрушевича.

На нарадах 18. жовтня 1918 р. було два реферати — організаційний пок. посла д-ра Евгена Левицького і політичний, який виголосив д-р Степан Баран. На основі організаційного реферату, доповненого політичним, рішено: утворити **Українську Національну Раду** у схемі, на основі якої скликано наради, проголосити Українську Національну Раду конституантою українських земель Австро-Угорщини, доручити їй перебрати у відповідний час владу та перевести її організацію. Тоді і складено шість статтей конституційно-державного характеру щодо українських земель Австро-Угорщини з проголошенням національної автономії для меншин, не зриваючи ще усіх звязків з Австрією, яка формально ще існувала. Це сталося головно під впливом присутнього на нарадах пок. посла Миколи Василька всупереч домаганню незначної числом опозиції, що домагалася проголошення негайної злуки з тодішньою гетьманською Україною. Характеристичне, що цієї негайної злуки домагалися передовсім речники українських соціяльних демократів і молоді, що були найбільш ворожо настроєні до гетьмана Павла Скоропадського та його режиму.

Опозиція появилася й на великому зїзді 19. жовтня, яким проводив през. д-р Евген Петрушевич. Проголошені тези, ухвалені попередньої ночі на засіданні конституанти, викликали галасливий спротив у частини присутніх так, що не можна було обговорити і вирішити цілу низку важливих справ практичного організаційного характеру. Вельми цікаве й те, що тоді наспів на короткий час перед нарадами лист від одного з діячів Закарпатської України, який покликуючися на настрій своїх земляків, домагався, щоб до української держави влучити теж і Закарпатську Україну. Це письмо відчитано на зїзді і воно зробило величезне враження. Жаль, що цей документ пропав, як пропало чимало дуже важних історичних документів цього переломового часу.

Українська Національна Рада не намітила тоді у днях 18. і 19. жовтня 1918 р., ніяких практичних вказівок щодо дальшої організаційної праці в краю, головно щодо організації майбутньої влади. Значна частина парляментарних послів з през. д-ром Е. Петрушевичем, в понеділок, 21. жовтня 1918 р. виїхала до Відня, щоб у центрального уряду поробити заходи для мирної передачі влади у Східній Галичині і Північній Буковині в українські руки. Хотіли тільки здійснити природне національно-державне право на українських етнографічних землях, ґварантуючи полякам цілковиту національну автономію у творенній українській державі включно з парляментарною репрезентацією меншини. Слідтеж відперти заміти з польського боку, буцім то українці були тоді сліпим оруддям у руках австрійського уряду і німців. Українська політика була наскрізь самостійницька і ні австрійський уряд, ні німці не мали на неї ніякого впливу і що більше, не було з їх сторни фактично ніякої для українців допомоги. Українці кермувалися у наших політичних рішеннях і ходах виключно нашим національно-державним інтересом без огляду на те, чи це подобається Відневі або Берлінові, чи ні. Зрештою з Берліном не мали українці й так ніяких політичних звязків. Одним словом, створення Західньо-Української Республики не були в 1918 р. ніякого австрійсько-німецького інтриґою, а тільки і виключно висліддом самостійницьких державницьких змагань українського народу.

В останній декаді жовтня 1918 р., коли валилася Австро-Угорщина і на її руїнах творились нові держави, нелегко було утримати безперервні звязки між Львовом і Віднем, де перебувала більшість українських парляментарних послів, членів У. Н. Ради. Тимто на терені Львова повстала Делеґація Української Національної Ради під проводом д-ра Костя Левицького, що в дійсности перебрала на себе усі завдання У. Н. Ради, відбуваючи щоденно засідання в льокалі Народнього Комітету. Не намічувано на них нових плянів реорґанізації влади, залишаючи австрійському урядові з усім з її компетенціями з тим, що провідні урядові становища мали з правила зайняти українці, зокрема в політичній адміністрації. Військовий Комітет працював самостійно при помочі своїх емісарів у повітах і у більших містах.

Вполудне 31. жовтня 1918 р. зібрані на засіданні члени У. Н. Ради вибрали делеґацію до намісника ґенерала ґр. Гуйна, щоб він передав владу в руки У. Н. Ради. До цієї делеґації призначено: д-ра Костя Левицького, Івана Кивелюка, д-ра Сидора Голубовича, д-ра Лонгина Цегельського і мене. Делеґати пішли до намісника Гуйна і хвилину мусіли ждати, бо саме тоді була у намісника делеґація Тимчасової Ліквідаційної Комісії з Кракова, в якій між іншими були посли: Вітос і Ґломбінський. Польська делеґація домагалася від ґр. Гуйна добровільної передачі влади у Східній Галичині в руки Тимчасової Ліквідаційної Комісії, що у Кракові й опісля в Західній Галичині перебрала владу дня 26. жовтня 1918 р. з метою передати її польському урядові у Варшаві. Намісник ґр. Гуйн відмовив польській делеґації, як безпосередньо потім відмовив і українцям.

Не оставало українцям нічого, як тільки зробити найближчої ночі насильний переворот та випередити поляків, що хотіли те саме зробити щойно в суботу, 2. листопаду, а це з огляду на урочисте свято в дні першого листопаду. Делеґати вернулись до льокалю Народнього Комітету, де ждали на них члени У. Н. Ради і члени Військового Комітету. Остані здали звіт зо своїх приготовань до перевороту. Вирішено вночі розброїти військові неукраїнські частини у Львові (два штурмові піхотні баталіони — один німецький з Ґрацу і один угорський) і українськими військовими частинами обсадити урядові льокалі. Д-р Баран виїхав вечором до Дністрового Дому на Городецьке, де скликано нараду українських залізничників. Було їх багато. Подав їм до відома вирішення У. Н. Ради як перевести переворот уночі, візвав їх бути на головній стації перед північю і після півночі не пускати на захід ніякого поїзду. Приказ виконали вповні. Вночі з 31. жовтня на 1. листопаду 1918 р. українські військові частини розброїли неукраїнські військові частини і згідно з приказом обсадили льокалі важніших державних установ, — ратуш, як теж залізницю і пошту. Намісника Гуйна інтерновали. Ранок 1. листопаду 1918 р. застав Львів в руках української влади, а на вежі львівського ратуша маяв жовто-блакитний прапор.

Команду над українськими військовими частинами у Львові обняв пок. полк. Дмитро Вітовський, колишній сотник Усусусів.

По пол. 1. листопаду 1918 р. делеґація У. Н. Ради під проводом д-ра Костя Левицького перебрала владу намісника, у становляючи керманичем намісництва президії. Володимира Децикевича.

В найближчих днях провід поодиноких урядів у Львові по українському боці фронту, що творився вже від 3. листопаду, обняли українці. В неділю 3. листопаду з письменного доручення У. Н. Ради перебрав д-р С. Баран у товаристві поручників д-ра Михайла Новаковського й інж. Володимира Шухевича й формально військову владу іменем У. Н. Ради від ген. Пфефера, військового команданта Східної Галичини і Буковини.

Силою воєнних відносин у Львові фактична влада на місці перейшла у руки війська.

Ю. А.

Воля й дума єдина

Колись українці більше вірили в себе. У 1648 році почали творити власну політичну державу й соціяльну систему, не питаючи жадного наукового чужого талмуду про дозвіл і не виправдуючи своїх чинів ніякою вимудрованою доктриною. Цілою мудрістю їх революції була тільки виключно їх власна воля, їх реальні життєві потреби, їх власне життєве відчування. Та революція була рівночасно й соціяльною, і національною. Обидва поняття зливались в нероздільну єдність. Це був великий час, коли всі ті „чабани, пастухи й коноводи" почувались вільними людьми, — синами вільної козацької нації, — ідучи за голсом цього українського інстинкту, опоясувались шаблями й сідлали коні, щоб вірно стояли на боці чоловіка, який мав їх повести „до кращої майбутности".

Мимоволі при тому пригадуєш народню пісню про тодішні події:

„Тим то і стала на всьому світу
Страшенная козацька сила,
Що у нас, панове молдці,
Була воля і дума єдина".

„Була воля і дума єдина", це є та сила, що хоронила Українську Націю в критичні історичні моменти тяжкої боротьби з ворогами від поразки й знищення. Всі світлі сторінки української історії підкреслюють ту духову єдність, що була творцем тих великих й славних подій українського народу. В чомуж полягала та єдність та який підклад мала вона під собою?! На це відповідь находимо у народніх поезіях. З них ми бачимо, що лиш духово-культурна єдність національна, тримала український нарід при житті, бо національність він відчував інтуїтивно — органічно, а не приходив до неї льоґічно-розумовими міркуваннями, а вже з національности творив найглибші підстави соціяльности. При всіх історичних змінах українська нація затримала національну внутрішню форму як незмінну й лиш сама для себе була творцем нових форм життя.

Через цілу народню творчість українського народу ці моменти національні тягнуться червоною ниткою на першім місці; ми їх зустрічаємо, починаючи з найстаріших наших давнин, з часів Київського Князівства, вони збереглися напр. в колядках і в козацькій добі в піснях і думах, що рівних в цілому світі собі не мають. Скілько в них любови до рідного краю й сили великого духа, як напр. Байда, який особисті вигоди й життя приносив в жертву великої ідеї — Батьківщині. Глибоко була проникла в маси українського народу ідея Батьківщини, про що говорить хоч би такий приклад: жінка - мати, попала як здобич одному татаринові, який наперед забрав був її дочку й одружився з нею. Донька пізнала матір і благає скинути лахміття й жити з нею, але мати донці - зрадниці відповідає:

„Лріпші мої вбогі лати,
Ніж дорогі твої шати, —
Я волію бідувати,
Як з тобою панувати".

З цього прикладу бачимо, що наші предки, не шукали тільки самих матеріяльних вигод, бо служили передусім вищій ідеї, ідеї національності, що не дала українському народові загинути. Лиш чужі впливи, що потім почали поширюватись серед українського народу, розкладали Українську Націю.

Тому звязуватись із ріжними інтернаціоналами, або йти за ріжними европейськими доктринами, що суперечать українському національному „я", це значить іти проти української суверенної державности, бо там мають голос теж лишень сильні державні народи, які використовують ці міжнародні інституції для своїх національних цілей, а українці лиш стають несвідомою зброєю в чужих руках.

С. ЧЕРКАСЕНКО.

ПРИГОДИ МОЛОДОГО ЛИЦАРЯ

РОМАН З КОЗАЦЬКИХ ЧАСІВ

ТОМ II.

(70)

Стара й молода господині провожали його з поклонами, а коли й гість і його джура покрилися за хатами, вони здивовано глянули одна на одну й здвичнули плечима.

— Ой, моя дитинко, — говорила стара, беручись за підрешіток, — навіщо ти йому так гостро вимовляла... Він же великий пан: якого лиха схоче, такого й накоїть...

— Е, мамо, більш копи лиха не буде! Хай здоробіє тим та не квапить носа до чужого проса... Він у себе пан, а ми в себе...

— А всеж таки... Бач, як гнівався, аж ногами тупав...

— То погана звичка, мамо, та й годі... Звик на своїх пісарчуків тупати, та й думає, що скрізь йому канцелярія... Мене не це дивує... Мене дивує те, що наш заступник тіває... Коли він гадав собі, що полковник його присилує мене вийти за нього, то... я не знаю... чи всі в нього вдома...

— А мені, доню, здається, що не він, а полковник сам... Старого Гудими примхи всі знають.

— Та воно так, мамо, алеж... звідки, як не від Дениса, знає полковник про все? Виходить, що він скаржився старому, чи як на вашу кадру?...

— Та воно ніби так, але... чом же він нічого досі нам не казав?...

— Нам казати не насмілився після тих обіцянок, що надавав Павлусеві, але мені не раз натякав нашодавd буряків...

— Невже?... Як же він насмілився після того, що...

— Е, мамо! Ви самі добрі, то думаєте, що і всі люди таки... Та ось і він сам, — урвала мову Орися, побачивши Кригу, що підходив до перелазу. — Про вовка помовка...

Вони замовкли й зосереджено поралися коло рядна, ніби не бачили гостя.

Крига здаля покмітив цю вдавану зосередженість і догадався, що з полковником у них була не вельми приємна розмова, й що старий хрін наговорив чимало дурниць, цебто якраз сталося те, чого він із жахом сподівався. Ну, та нема що робити: для того прийшов, щоб розвіяти те прикре важке враження, що його справив, своєю незвичайністю примхуватий дурнидук, і виправдати себе в їхніх очах. Трудне завдання, та... де відвага, там щастя!...

— Добрий вечір, паніматко! — привітався сміливо Крига, пильно стежачи за собою, щоб не зірватися з голосу. — Добрий вечір, Орисю!...

— Добрий вечір, — відповіли обидві разом, не повертаючи голів.

— Прийшов оце я до вас про дещо побалакати, та... далебі, не знаю, як і з чого почати...

Глянула на нього скоса Орися й посміхнулася. Він покмітив, і кров ринула йому до обличчя.

— Щож би таке дражливе маєш, козаче, на думці, що аж не знаєш, як приступити до розмови? — питала стара, не відриваючись від роботи. — Може й ти із сватанням, то вже спізнився: вже твій сват був допіру в нас. Десь же, мабуть, зустрів його...

Крига спалахнув.

— Ну от... Я так і знав... — почав він, заникуючись трохи, але далі виправився. — Зустріти старого дідька я не зустрів, бо іншою вулицею йшов умисне, але що він до вас поїхав із джурою, про це знав... І чого поїхав, знав... Прошу, благаю не соромити мене, не втручатися в справу, так де там! і на мову не дався старий дундук.

Обеременчиха перезирнулася з дочкою.

— Про яку пак справу ти, я не знаю, — промовила, досмикуючи з підрешітка мішка. — Про сватання, чи що?

(Дальше буде).

ЮРА ШКРУМЕЛЯК.

СОПІЛКА

Коли Олекса, Гуцул зпід Кичери,
Збирався з дому на криваві бої,
Молодший братчик дав йому сопілку:
— „На, брате, радуй там камраття своє..."

І грав Олекса. Заводив тужної,
То втяв весело нераз на кватирі,
Грав на постоях, як стрілецтво спало,
І серед бою, на кривавім пирі.
Грав на Бескиді, в Климці і в Тухольці, —
На Маківці, де стільки цвіту впало,—
Грав під Стриєм, під Галичем в Залукві, —
Та ще сопілці було мало, мало...
У Бережанах, на горі Лисоні,
Де впав у битві друг його Микола,
У Семиківцях, де вістун загинув,
Голос сопілки розходивсь довкола.
Так грав він, грав про рідні доли й гори.
Аж чути було й по ворожім боці,
І неодна сльоза з душі зрикала;
Заблисла мов алмаз в лицарськім оці.
І каже раз четар наш молоденький:
— „Олексо, друже, як я згину в бою,
То не забудь мене ти попрощати,
Вшануй мій свіжий гріб своєю грою..."
— „Брате четарю! — Олекса говорить:
Чого вам моє серце так вражати?
Як знав би я, що це мене чекає,
То кращеб тої хвилі не діждати!"
„Приказ"! — так рік четар наш до Олекси,
А він говорить: „Голошу послушно,
Що як така вже буде воля Божа,
То я заграю, ах заграю тужно!"
І дні минали, дні великі й славні,
І битви були люті та криваві, —
Аж за Збручем, над Богом над рікою,

Зійшов раз ранок в червоній заграві.
— „На Київ! Слава!" — дав четар команду.

І рушили вперед стрілецькі лави, —
Аж кулька бризла і четар склонився,
Припав лицем до свіжої мурави.
А як в могилку там його сховали,
І хрест дубовий в землю посадили,
Тоді Олекса на „позір" там станув,
Сопілки тони ревно враз поплили...
І „Видиш брате" і „Летіла куля" —
І „Вічна память" і „Не тішся, враже",
Усе, що знає, те сопілка грає,
А щиро й вірно мов словами каже...
„Приказ сповнив я!" так сказав Олекса —

А як уже останню відіграла,
Олекса сплакав тай урвались тони...
„На свідків кличу ріднії загони".
„Та вже досить тобі, моя сопілко,
Вже завелика честь тобі і слава. —
Уже від нині заніміеш з болю,
Й не будеш грати, сопілко лукава!!!"
Сказав отак і ще сльозами вмився,
Поцілував сопілку, гейби милу,
Тай з берега із розмахом кидає,
У Бог-ріку, в глибоку, синю хвилю.
Але, Олексо! Слухай! Завернися!
Твоя сопілка чари в собі має!
На дні ріки й долині в синих водах,
Про нашу славу тужно виграває...

НА РІЖНІ ТЕМИ

ДОКАЗУЮТЬ.

Олин Давис і Елі Зіґмейстер пишуть в своїй книжці, що це зовсім помилково думати, що Америка не має зовсім справжньої народньої музики поза індіянські й муринські мельодії та старинні примінення чужих пісень.

Свої слова доказують власне цею книжкою, котра є збіркою американських народніх пісень.

Видання цеї „скарбниці американської пісні" аж у 1940 році доказувало би, що зацікавлення народними піснями останніх іміґрантів до Америки дійшло нарешті до старих іміґрантів, що нині називаються родовитими американцями, і заставило їх питатися, може зо соромом: Чи не маємо ми народньої пісні, як її мають інші?

НАРОД.

Редакція „Карпатської Руси", що називає себе „официяльним органом Карпаторусского Народного Комитета, Лемко - Союза в Соед. Штатах и Канаді й Карпаторусских Просвітительних Клубов" і виходить у Йонкерсі під Ню Йорком, оголошує для своїх читачів премії: „полное собрание творов великого русского поета А. С. Пушкина (в 4 томах), або полное собрание творов великого украинського поета Т. Шевченка (в 4 томах)."

Закликуючи користати з цеї нагоди, „Карпатська Русь" говорить про „наш карпаторуський народ".

У якому значінні вжито тут слова „народ"? Шевченко-поет українського народу, Пушкін московського, а що це за „карпаторуський народ"?

ХТО ВИНЕН? НЕВІСТКА.

Італійська преса розписується широко про те, хто винуватий за італійську війну проти Греції.

Кажуть італійці, що за те, що на Грецію напали італійці, винуваті анґлійці.

Можемо собі уявити, в чому вона анґлійців: якби не вони, думають італійці, то греки здалися би італійцям без бою Злочинці...

СПІВВИНУВАТІ.

Заповідають італійські ґазети, що греки втратять самостійність.

Спитаємо: за що? За те, що анґлійці винуваті?

Ні, додає італійська преса: винуваті й греки: вони в себе держать плютократичну систему.

Отже Мусолініові було замало того, що Греція має в себе диктатуру, як Італія. Він хотів би, що вона мала в себе фашизм.

Одначе, чи тоді дала би Італія спокій Греції?

НОВА СЕРІЯ.

Каже Польська Телеґрафічна Аґенція з Лондону, що німецькі ґазети знову подали новий список, „нову серію", страчених німцями поляків.

З того Аґенція робить висновок, що мовляв поляки опираються німецьким окупантам Польщі.

Нам одначе було би цікаво знати, скільки там є осіб у тій серії.

ЩО ДАЛІ?

Доносять з Москви, що совєтський уряд дав 9 винахідникам титул „героя соціялістичної праці" за те, що вони придумали ріжні причандали для оборони краю.

Додають деякі ґазети, що це дуже високе відзначення.

Може високе, але совєтський уряд знає ще вищі. Тому й можна спитатися: колиж дадуть цим героям-винахідникам відзначення, якого удостоївся маршал Тухачевський?

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

МІСЯЦЬ ЛИСТОПАД.

Падуть золоті листки. Падуть так само, як падали тому 22 роки на Рідних Землях. Шелестить зівяле, жовте листя під ногами, так, як 22 літ тому шелестіло під ногами воїнів Української Армії, гень там за широким океаном, на розлогих полях України.

Листопад!

Скільки світлих моментів, рожевих мрій, нездійснених надій він пригадує кожньому з нас? Скільки то бувших наших стрільців на згадку минулого тяжко зітхає, як місяць листопад зачне пригадувати їм незабутні картини недавно минулої слави... В золотоверхому Києві повівали тоді українські прапори, коли 1. листопаду 1918 р. в городі Льва гордо замаяв жовто-блакитний прапор і сповіщав світу, що вже ціла Україна вільна. Кувалася тоді доля української нації найкращими синами й доньками України, що власною кровю писали сторінки новітньої історії України. Родилася нова епоха...

Наїзники своїми хижими пазурами роздирають знову живе тіло України. І знову хижі супи точать українську кров. Така є теперішня дійсність. Та пролята кров не пішла на марно. Нове поколіня, зроджене серед гуку гармат і скорострілів, деб воно не було, не падає на дусі, а дальше держить високо прапор боротьби з наїздниками й продовжає розпочате діло славної Української Армії. До Першого Листопаду вертатиме що року серце дітей Української Землі. Рік річно ця незабутня дата Першого Листопаду кріпитиме в них волю до дальшої боротьби за так славно й голосно, бо кріваво проголошену українську національну правду. Рік річно ця невмируща дата Першого Листопаду будитиме в них надії на здійснення тих великих слів волі, що були здійснені тому 22 років.

Не падаймо на дусі! Зближається уже час, коли станс дійсністю бажання міліонів українців. На сході Европи воскресне велика й могутня Україна!

Згадаймо у Листопадові Дні світле минуле України і її героїв, що не жалували свого життя для України. А таким спогадом наберемо завзяття й нових сил до дальшої допомоги тим, що розпочали боротьбу Першого Листопаду 1918 року за здійснення ідеалу цілого **українського народу, яким є Соборна і Незалежна Україна.**

Михайло Шміґельський.
Клівленд, Огайо.

Степан Мусійчук

В Листопадове Свято

(НА МОГИЛУ Е. ПЕТРУШЕВИЧА, Президента Західньої України).

Ой чого так потемніли
Поля і степи?
Чого гори почорніли,
Долини й яри?
Чого вітер так жалібно
На сході завив?
Чого ріки наші рідні
Такий сум покрив?

Потемніли степи й поля,
Ой знають чого.
Нема Батенька-Сокола,
Немає Його!
Почорніли гори сині,
Вітер зашумів,
Бо в чужині, в домовині
Господар спочив.

Сумно річеньки заграли
В долах і ярах,
Та як Батенька ховали
Десь в чужих краях.
Затужила полонина
И гуцульські плаї,
Бо вмер гетьман України,
Президент її.

Командант вмер, Борець Бравий,
Що мав владу й честь,
Що голосив в нас Держави
И Волі маніфест.
Всі: старі й малі в нас чули
Батенька слова;
Ми господарями були,
Він був Голова.

— — — —

Проминуло. Ворог лютий
Волю в нас убив,
Закував нарід у пута,
Славу ізганьбив.
В чужім гробі, в чужім краю
Спочив наш Гетьман,
Бо у нашім ріднім краю
Чужий ворог-пан.

— — — —

Не темнійте степи й поля,
Яри і верхи,
Не у віки нам неволя,
Сум, журба й страхи.
Хоч наш Батько на чужині
Голову склонив,
З Президента України
Він не уступив.

Президентом Він у віки
У нас вже буде,
Доки грають в наших ріках
Ще струї води.
Ми Вкраїну визволемо
Від катів татар,
Тебе Батька привеземо
На рідний цвинтар.

— — — —

Спочивайже, Батьку Добрий,
Президенте наш,
Доки виростуть хоробрі
Нові війська в нас,
Спочивайже і сни мрії,
Доки діти ростуть
И за Вкраїну нову зброю
У руки візьмуть.

Спочивайже, Президенте,
Спи, і не журись!
Маніфест Твій незатертий,
Він дзвениться нам й днесь.
Маніфест Твій, Воля й Слава
Веде нас вперід, —
Заживе в своїй Державі
Твій вкраїнський рід.

ЧИТАЙТЕ УКРАЇНСЬКІ КНИЖКИ І ҐАЗЕТИ БО ЧАСТЕ ЧИТАННЯ ВЕДЕ ДО ПРОСВІТИ. А ПРОСВІТА — ЦЕ СИЛА.

О. ОЛЕСЬ

Я БАЧУ ВАС

Я бачу вас, святі могили,
Без написів, імен, хрестів,
Лише квітки в стопах вас вкрили
Під тихий-тихий плач дощів.

Хто в них? Чиї тіла гарячі?
Хто назве лицарів, борців?
Хто втрати нації оплаче,
Коли поховано співців?

Благословенні будьте нині,
І присно, і во вік віків!
Світіть, як зорі, Україні!

СПРАВЛЕННЯ ПОМИЛОК

У статті А. Рудницького під наг.: „Українська народня пісня та її обрібка", в уступі, в котрому говориться про обрібки народніх пісень для хору Лисенком, Кошицем, Стеценком і т. і., напечатано: „...Меж цікавими й важливими є обрібки Стеценка... Артемовського... Ступницького..." Має бути: „...Менше цікавими є обрібки Стеценка... Артемовського... Ступницького..."

У наступному уступі напечатано: „...Усі названі композитори, Лисенком починаючи — Наддністрянці". Має бути: „...Усі названі композитори, Лисенком починаючи — Наддніпрянці".

У кінцевому уступі, в якому говориться про обрібки народної пісні в музиці чисто інструментальній, симфонічній та оперовій, напечатано: „...Ці обрібки народніх мельодій в інструментальній музиці інколи й переступають менші „обрібки" та стають вповні самостійними музичними творами..." Має бути: „...Ці обрібки народніх мельодій в інструментальній музиці інколи й переступають межі „обрібки" та стають вповні самостійними музичними творами..."

Свято Українського Каледжа

ВІДБУДЕТЬСЯ У ФІЛЯДЕЛЬФІЇ В НЕДІЛЮ, 24. ПАДОЛИСТА 1940.

У ПРОГРАМУ УВІЙДУТЬ:

1) **АРХІЄРЕЙСЬКА СЛУЖБА БОЖА (год. 10. рано)**
2) **СВЯТОЧНИЙ ОБІД з промовами (год. 12:30 спол.)**
3) **СВЯТОЧНА АКАДЕМІЯ з научними рефератами та концертом (год. 3. попол.)**
4) **ЗАБАВА ДЛЯ МОЛОДІ — танці (год. 7. вечер)**

До участи в цім обході всенародного значіння **запрошується все українське Громадянство** — всіх Отців Духовних, парохії, брацтва, сестрицтва, та всі народні і місцеві організації і товариства без ріжниці, українських бизнесменів і професіоналістів і т. д.

Ціна тикетів: на святочний обід $1.50; на святочну академію 75 ц., 50 ц., і 30 ц.; на вечірну забаву 50 ц.

Привіти у Пропамятній Книзі, що вийде з цеї нагоди, по ціні: $20 за повну сторону; $12 за пів сторони; $7 за чверть сторони і $4 за вісімку сторони.

УКРАЇНЦІ! ГОТОВТЕСЯ ЗАЗДАЛЕГІДЬ ДО ГРОМАДНОЇ УЧАСТИ В ЦІМ СВЯТІ!

о. Филимон Тарнавський
канцлер дієцезії

† Іван
епископ-помічник

ЧИТАЙТЕ УКРАЇНСЬКІ КНИЖКИ Й ҐАЗЕТИ, БО ЧАСТЕ ЧИТАННЯ ВЕДЕ ДО ПРОСВІТИ. А ПРОСВІТА — ЦЕ СИЛА. ПИШІТЬ ПО НАЙНОВІШИЙ ЦІННИК КНИЖОК ДО: "SVOBODA," 81-83 GRAND ST., JERSEY CITY, N.J.

КУДИ ПІДЕ „ВІСЬ"?

БУКАРЕШТ. — Про-німецький „Курентул" пише у своїй кореспонденції з Риму, що найближчим завданням держав „осі" буде здобути Ірак з нафтовими теренами та обмежити допомогу Великій Британії з боку Злучених Держав.

ПОСМЕРТНІ ВІСТІ

†

Дня 29. жовтня 1940. р., помер у Джерзі Ситі член Тов. Укр. Січ., від. 170. У. Н. Союзу,

МАКСИМ РОСЬ.

Покійний прожив 60. літ. Родився у селі Бахлива, повіт Ліско, Галичина. Вступив до У. Н. Союзу в листопаді 1916. р. За молодих літ брав активну участь в Товаристві й був свого часу касієром відділу.

Полишив одного сина Рудольфа.

Похорон відбудеться з погребового заведення Гр. Євусяка, 77 Морис ул., в пятницю, 1. листопада, в годині 9. рано до церкви св. Петра й Павла у Джерзі Ситі, Н. Дж. члени Тов. Укр. Січ, від. 170. У. Н. С. беруть греміяльну участь у похороні.

Земля Йому Пером!

Н. Наконечний, секрц

†

У неділю, 27. жовтня 1940. р., коло години 5. рано помер по довгій недузі в шпиталі в Нюарку, Н. Дж., член Тов. Зап. Січи, відділу 271. У. Н. Союзу

ДМИТРО ОЛЕКСІВ.

Покійний родився в селі Манаєві, повіт Зборів, Західня Україна, 1883. року й мав при смерти 57 років життя.

Покійний залишив жену Марію і 5 дітей в цьому 2 замужних.

Вічна Йому Память!

Н. Баранюк, секр.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

WILKES-BARRE, PA. — The St. John Baptist Society, Branch 223, will hold a monthly meeting on Sunday, Nov. 3, 1940, at St. Peter & Paul Ukrainian Church Hall, 637 N. River St. The Pres. Mr. John Chaley urged that all members attend this meeting for important matters will be discussed. The Fin. Sec'y. Mr. Hrywik urged that all members pay the dues up-to-date or they will be treated as the laws in the Constitution provide. — John Hrencecin, Rec. Sec'y.

ОЛИФАНТ, ПА. — На мітінгу Брацтва св. Йоана Хрестителя, від. 403., 3. листопада рішено, що кожний член обвязаний вплатити $1.00 до Братської каси, згідно з ухвалою річних зборів і рішенням виконавчого комітету. — Демко Хомин, пр.

МЕНВІЛ, Р. АЙ. — Місячні збори Тов. ім. М. Драгоманова, від. 181., відбудуться в неділю, 3. листопада, в годині 4. попол., в У. Н. Домі на Компилайн Гил. Обовязком кожного члена прийти начас. — Ю. Ясінчук, предс.; П. Титяк, кас.; П. Черкас, секр.

ПАТЕРСОН, Н. ДЖ. — Місячні збори Тов. Тараса Шевченка, від. 64., відбудуться в суботу, 2. листопада, в годині 7. ввечір, на St. Boniface Hall, 435 Main St., Paterson, N. J. Просимо всіх на ці збори, бо будуть залагоджуватися справи балю. — П. Фединкевич, предс.; І. Бурнас, секр.; С. Сасовський, рек. секр.; С. Винарський, кас.;

В КОЖНІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИНЕН ЗНАХОДИТИСЯ ЧАСОПИС „СВОБОДА".

НАЙДУТЬ ЗАНЯТТЯ

ПОТРІБНО СТАРОЇ ЖЕНЩИНИ до хатньої обслуги, і доглядачки дитини. Платня після умови. Голоситись на адресу:

54, 6 V. F.
9 Handford Pl., Caldwell, N. J.

ТАРЗАН, ч. 144. Нещастя.

Хоч пірати були в паніці, за ними на заді Залім пильно над усім наглядав та не спускав ока з Тарзана.

„Скоро", приказав він Тарзанові. „Втікай з дороги тим камінням. Але коли схочеш зовсім втекти, я застрілю тебе".

А над ними Тото далі залюбки спихав вділ каміння. Та тут поховзнулась йому нога і він сам покотився в долину.

По дорозі він потрутив і Кейда. Тепер вони оба летіли стрімголов, назустріч своїм ворогам